

Anonimizált változat

- 1162327 -

C-472/20 - 1

C-472/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. szeptember 30.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Fővárosi Törvényszék (Magyarország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. augusztus 28.

Felperes:

Lombard Pénzügyi és Lízing Zrt.

Alperes:

PN

Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság

[OMISSIS]

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság

a [OMISSIS] **Lombard Lízing Zrt.** ([OMISSIS]Szege[d[OMISSIS]]) **felperesnek,**

[OMISSIS] **PN** ([OMISSIS]Budapest[OMISSIS]) **alperes** ellen,

kölsön iránt indított perében a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2019. július 11-én kelt [OMISSIS] ítélete ellen a felperes [OMISSIS] fellebbezés[e] folytán [OMISSIS] meghozta az alábbi

V É G Z É S T

A másodfokú bíróság az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló Lisszaboni szerződés 2009. december 1-ei hatályba lépésére tekintettel az EUMSZ 267. cikkében szabályozott /korábban 234. cikk/ előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti elő az Európai Unió Bíróságának:

1. Biztosítja-e a [93/13] irányelvben foglaltak maradéktalan érvényesülését az[–]ha a szerződés főtárgyára vonatkozik a tisztességtelen szerződési kikötés (árfolyamkockázati tájékoztató nem megfelelő volta), am[i]nek következtében a szerződés nem maradhat fenn, és a felek között nincs egyetértés[–], hogy a legfőbb bírói fórum által meghozott, az alsóbb bíróságokra egyébként nem kötelező állásfoglalás ad iránymutatást a szerződés érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítására a nemzeti jog diszpozitív szabályának hiányában[?]

2. Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén, van-e lehetőség az eredeti állapot helyreállítására, ha a szerződés az elsődleges tárgyára vonatkozó tisztességtelen kikötés miatt nem maradhat fenn, a felek között nincs egyetértés, és a korábbiakban megjelölt állásfoglalás sem lehet irányadó[?]

3. A második kérdésre adott igen válasz esetén, az ezen típusú szerződések vonatkozásában a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó érvénytelenség megállapítására irányuló kereset esetén lehet-e olyan törvényi követelményt támasztani, hogy a fogyasztónak egyben kereseti kérelmet is kell előterjesztenie a szerződés érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítása iránt[?]

4. A második kérdésre adott nemleges válasz esetén, ha nincs lehetőség az eredeti állapot helyreállítására, [akkor] a felek közötti egyensúly biztosítása végett, utólagos jogalkotással a szerződések érvényessé, illetve hatályossá nyilváníthatók-e[?]

[OMISSIS] [éléments de procédure de droit national] [Or. 2. o.]

I n d o k o l á s

Az elsőfokú ítélet tényállása:

Az alperes 2009. december 30-án Finanszírozási kérelem I. elnevezésű nyomtatványon deviza alapú személygépjármű hitelkérelemmel fordult a felperesi jogelődhez. A finanszírozási kérelem tartalmazta, hogy 2009. december 3-án 362.500 Ft önerőt, míg 2010. január 5-től 34.900 Ft részletet kell megfizetni 2016. május 5-ig, összesen 2.689.225 Ft összegben.

Az alperes mint kölcsönbe vevő és a felperesi jogelőd, a Lombard Finanszírozási Zrt. mint hitelező között 2009. december 4-én [OMISSIS] svájci frank alapú, változó kamatozású egyedi fogyasztói kölcsönszerződés jött létre az alperes által megvásárolni kívánt Rover típusú gépjármű megvásárlására, finanszírozására. Egyben rögzítették a fizetés feltételeit, valamint abban is megállapodtak, hogy a nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező, a Lombard Finanszírozási Zrt. hitelezési tevékenységére vonatkozó Üzletszabályzata [OMISSIS] tartalmazza. A szerződés alapján a felperesi jogelőd a kölcsön összegét a gépjármű szállítójának folyósította és a tervezett átadás-átvétel dátuma 2009. december 18-a volt.

Az alperes 2009. december 4-én Kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá, melynek tartalma szerint a kamatkockázat, illetőleg a kamat várható változásairól tájékoztatta az adóst mint fogyasztót. A tájékoztatás szerint számolni kell az árfolyamkockázattal. A törlesztőrészek devizában vannak meghatározva, amelyek ezután forintra kerülnek átszámításra, így árfolyam-különbözet keletkezik. Ha változik az adott deviza forinthez viszonyított árfolyama a szerződéskötéskor érvényes mértékadó árfolyammal szemben, a mértékadó árfolyam és az esedékesség napján jegyzett deviza/forint eladási árfolyam eltérése esetén az árfolyam-különbözettel kell számolni. A deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan. Az árfolyamváltozásra vonatkozó általános tájékoztatás a szerződések mellékletét képező Üzletszabályzat Árfolyamváltozás I. és Árfolyamváltozás II. fogalmak alatt található.

Az Üzletszabályzat árfolyam meghatározására vonatkozó definíciója szerint, ahol az Üzletszabályzat Lombard saját deviza eladási – korábban MTB deviza – árfolyamra hivatkozik, helyette a Magyar Nemzeti Bank által megállapított és honlapján közzétett hivatalos devizaárfolyamot kell érteni. A 23. pont alatt az árfolyamváltozás fogalma volt fellelhető, így Árfolyamváltozás I. a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet; Árfolyamváltozás I. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) – 1).

Az Árfolyamváltozás II. fogalma szerint a kölcsönszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor fizetendő – ki nem terhelt – kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.

A perbeli fogyasztói szerződést érintette a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti elszámolás. Ennek eredményeként a tisztességtelenül felszámított 284.502 Ft 2015. április 26. napjával került elszámolásra. A szerződésmódosulás előtt 22,32% és a szerződésmódosítást követően is az éves ügyleti kamat 22,32% volt. Ezt az elszámolást az alperesnek megküldték, aki nem élt panasszal, így az elszámolás felülvizsgált elszámolás.

A Lombard Finanszírozási Zrt. 2010. augusztus 31. napjával beolvadással megszűnt, általános jogutódja a Lombard Pénzügyi és Lízing Zrt. A beolvadás következtében a lombard Lízing Zrt-t terhelik mindazon kötelezettségek, és megilletik mindazon jogok, amelyek korábban a Lombard Lízing Finanszírozási Zrt-t terheltek, illetve megillették.

Az alperes a részletek fizetésével késedelembe esett. A felperes 2015. augusztus 12-én az alperest felszólította 121.722 Ft lejárt hátraléka megfizetésére azzal, ha ennek nem tesz eleget, a szerződést [Or. 3. o.] azonnali hatállyal felmondja. Alperes nem teljesített, ezért felperes 2015. szeptember 14-én a perbeli szerződést felmondta. A szerződés 2015. október 7. napján szűnt meg.

A felperes értesítette az alperest a szerződés megszűnéséről, egyben tájékoztatta, hogy 472.399 Ft a fennálló tartozása, ennek megfelelően hívta fel teljesítésre. Ezt a felhívást az alperes 2015. október 15-én vette át. A perbeli gépjármű a forgalomból ideiglenesen ki lett vonva.

A felek álláspontja:

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság a peres felek között 2009. december 4-én létrejött egyedi kölcsönszerződést a megkötésig visszaható hatállyal nyilvánítsa érvényesnek akként, hogy az induló ügyleti kamat évi százalékos mértéke 23,07%-ban kerüljön meghatározásra. Kérte ezen túlmenően az alperes kötelezését a szerződésből eredő követelés címén 490.102 Ft tőke, 2.931 Ft lejárt késedelmi kamat (2016. november 3. és 2017. március 27. napja közötti időre) és 475.485 Ft után 2017. március 28-tól a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszerese mint késedelmi kamat, továbbá a perköltsége megfizetésére.

Az alperes érdemi ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatot teljes mértékben az alperesre hárító rendelkezései tisztességtelenek. E körben utalt a rHpt. 203. § (1) bekezdésére, valamint az EUB C-51/17. sz. döntésére és a 93/13. Irányelv 4. cikkében foglaltakra. Vitatta, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató világos és érthető lett volna. Hivatkozott a szerződés érvénytelenségére a Hpt. 210. § (2) bekezdésében meghatározottak hiánya miatt, mivel írásban nem került rögzítésre a kamatdíj és minden egyéb költség. Álláspontja szerint a kölcsönszerződésben nem lett meghatározva az ügyleti kamat egyértelmű, határozott százalékos mértéke. Kifogásolta a szerződés összegszerűségét, mivel nem csatolt a felperes egyértelműen olyan részletes elszámolást tartozása alakulásáról, amely alapján az pontosan nyomon követhető lett volna, illetőleg ellenőrizhető a THM alapján a tartozás, költségszámítás, illetve a kamatszámítás.

Viszontkeresetében jogalap nélküli gazdagodás címén a szerződés érvénytelensége okán kérte a felperes 1.734.144 Ft megfizetésére való kötelezését. Állította, hogy 2012 októberétől túlfizetésben volt és a felmondás nem a valós összegeket tartalmazza. Előadta, hogy az árfolyamkockázat kiesése okán rögzült a

szerszódéskötés napján irányadó svájci frank árfolyama. Kérte továbbá a felperes kötelezését a Rover 75 [OMISSIS] személygépjármű törzskönyvének kiadására és a felperesi opciós jog törlésére.

A felperes az alperesi kifogás és viszontkereset vonatkozásában rámutatott, hogy az árfolyamkockázat világosan és érthető módon került megadásra. Vitatta az alperes jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett viszontkeresetét és nem fogadta el annak számszaki levezetését sem. Nem tette kétségessé, hogy az alperes összesen 3.151.644 Ft-ot fizetett meg. A felperes előadta azt is, hogy az induló ügyleti kamat a szerződésben meghatározásra került, de ezen tartalmi hiányosság mellett is teljesíthető a szerződés, ez a szerződés részleges érvénytelenségét jelenthetné, amely orvosolható. Utalt arra, hogy a Kúria gyakorlata szerint, ha a kamat mértéke a fogyasztói kölcsönszerződés esetében nincs százalékban meghatározva, annak feltüntetésével kell a szerződést érvényessé nyilvánítani. Rámutatott, hogy az alperes a részletes kimutatásban szereplő kamatmértéket nem vitatta, azt ráutaló magatartással elfogadta, így az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható és a szerződés érvénytelensége kiküszöbölhető.

Az elsőfokú bíróság döntése:

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperesi jogelőd és az alperes között 2009. december 4-én megkötött [OMISSIS] kölcsönszerződést forint alapúnak minősítette és a megkötésig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította akként, hogy az ügyleti forint kamat éves százalékos mértéke 23,07%. **[Or. 4. o.]**

A felperes keresetét ezt meghaladóan elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 462.419 Ft-ot az alperesnek 15 nap alatt fizessen meg. Kötelezte [a felperest], hogy a[z érintett] [OMISSIS] gépjármű törzskönyvét az alperesnek 15 nap alatt adja ki.

Megkereste a Budapest Főváros Kormányhivatala XIV. kerületi hivatalát, hogy a perbeli gépjárműre a felperes, a Lombard Finanszírozási Zrt. opciós jogát törölje. Az alperes viszontkeresetét ezt meghaladóan elutasította.

[OMISSIS] [élément de procédure de droit national]

Indokolásában az elsőfokú bíróság a felperesi keresetet és az alperesi viszontkeresetet részben találta megalapozottnak. Egyetértett abban az alperessel, hogy a felperes által meghatározott és a szerződésből és üzletszabályzatból kellően le nem vezetett ügyleti deviza kamat mértéke nem bizonyított. Utalt az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontjában foglaltakra, mely szerint ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánítja. Elfogadta azt az alperesi álláspontot is, hogy a felperes által megjelölt és meghatározni kért ügyleti kamat ellentétben áll a deviza alapú konstrukció lényegével. Rögzítette, hogy a felperes nem vitatta azt az alperesi tényállítást, mely szerint a perbeli szerződés megkötésekor a forint hitel kamata 20% körüli mértékű volt, +/-3-4%.

Rámutatott, hogy hivatalból egyéb perekből is tudomása van arról, mely szerint a közel azonos vagy hasonló időszakban kötött deviza alapú szerződések ügyleti kamata 10%, illetve az alatt volt. Álláspontja szerint a felperesnek kellett a keresete körében bizonyítania a szerződés lényeges tartalmát és a deviza ügyleti kamat mértékét. Következtetése szerint azonban a felperes ezt bizonyítani nem tudta.

A 93/13-as EGK irányelv, az EUB C-51/17. sz. ítélete és a 6/2013. PJE határozat 3. pontja, valamint 2/F. pontja alapján megállapította az árfolyamkockázati tájékoztató érvénytelenségét. Álláspontja szerint a kamatmeghatározás hiányában a felek egyező előadása alapján is részben érvénytelen a szerződés, illetőleg az árfolyamkockázatot fogyasztóra terhelő szerződési kikötés tisztességtelen, és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását együttesen kell figyelembe venni.

A Kúria Konzultációs Testületének 2019. júniusi állásfoglalására tekintettel vizsgálta a szerződés érvényessé nyilvánításának a feltételeit, e körben utalt az állásfoglalásban megjelölt két módzatra. A szerződést a rPtk. 237. és 239. §-a alapján a megkötésig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította akként, hogy az árfolyamkockázat tisztességtelensége folytán a szerződést forint alapúnak minősítette. Az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét 23,07%-ban határozta meg a felperes azon levezetésére is figyelemmel, amely szerint a kölcsön és az összes törlesztőrészlet különbségével elszámolt. Rögzítette, hogy a kölcsön összege 1.417.500 Ft volt, az összes törlesztőrészlet az induláskor 2.689.225 Ft, míg nem vitatottan az alperes 3.151.644 Ft-ot fizetett meg. Ennek különbözeteként 462.419 Ft megfizetésére kötelezte a felperest jogalap nélküli gazdagodás címén.

A törzskönyv vonatkozásában az álláspontja az volt, hogy az a felpereshez azért került, hogy a vételi jogot és a jelzálogjogot biztosítsa. Az öt év nem vitatottan eltelt, az opciós szerződés megszűnt, ezért annak kiadására a felperes köteles. Rendelkezett egyben a perköltségről.

A felperes fellebbezése:

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, melyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását azzal, hogy az ítélet rendelkező részének azon megállapítása mellőzésre kerüljön, hogy a perbeli kölcsönszerződés forint alapú szerződés, és kérte 23,07%-os mértékű induló ügyleti kamattal a megkötésig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánított szerződés alapján 490.102 Ft tőke, 2.931 Ft lejárt késedelmi kamat (2016. november 3. és 2017. március 27. közötti), valamint 475.485 Ft után 2017. március 28-tól a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamat kétszerese mértékű kamata és perköltsége megfizetésére kötelezni az alperest. **[Or. 5. o.]**

Kérte az alperes viszontkeresetének teljes egészében való elutasítását és a törzskönyv kiadására, valamint az opciós jog törlésére vonatkozó ítéleti rendelkezés mellőzését.

Másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára. Perköltség igényt terjesztett elő.

Hivatkozása szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatban egyértelműen rögzítésre került, hogy deviza alapú hitel esetén az alperesnek az árfolyamkockázattal számolnia kell, valamint felhívta arra is a figyelmét, hogy milyen esetben keletkezik árfolyam-különbözet, valamint hogy a deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan.

Hangsúlyozta, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba, jóerkölcsbe, nem uszorás szerződés, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra és nem is színel.

Utalt a 2/2014. sz. PJE határozat 1. pontjára, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli. Ezen rendelkezés csak akkor vizsgálható, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érthető. Álláspontja szerint így, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján nem lehet megállapítani. Hangsúlyozta, hogy a külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya csupán annyit jelent, hogy a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli az árfolyamkockázat, illetve az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Álláspontja szerint az általa adott tájékoztatás megfelel az EUB C-186/16., C-26/13-as sz. ítéleteiben foglaltaknak. Hangsúlyozta, hogy az Üzletszabályzat V/5. pontjából, továbbá az I/7., I/17., I/20., I/22., I/23., V. 1., V.I/2. pontjaiból, valamint a VI/5. pontból egyértelműen megállapítható, hogy az adósnak a mértékadó árfolyam és fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az árfolyamváltozást is meg kell fizetnie, továbbá az I/21. pontból pedig egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyam szélsőségesen is változhat, annak felső határa nincs.

Az elsőfokú bíróság ítéletének Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjával kapcsolatos álláspontjához kapcsolódóan előadta, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során részletes tényelőadást tett az induló ügyleti kamat mértékére, így azon megállapítás, hogy a 23,07%-os mértéket nem bizonyította, minden alapot nélkülöz. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságot az a kötelezettség is terhelte volna a szerződés érvényessé nyilvánítása során, hogy az ügyleti kamat mértékét az adott pénznemre irányadó kamatszint és kamatfelár alapul vételével módosítsa. A szerződés érvényessé nyilvánítása ugyanis nem járhat azzal a következménnyel, hogy a felek közti szerződési egyensúly olyan mértékben és módon boruljon fel,

hogy a jogviszonyban a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között feltűnő értékaránytalanság legyen.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását. Perköltségigényt terjesztett elő. Állította, hogy a Kúria megállapítása szerint az árfolyamkockázatról adandó tájékoztatás a főszolgáltatásnak tekintendő, hiánya illetve tisztességtelensége esetén az egész szerződés megbukik. Álláspontja alátámasztására egyedi bírósági ítéleteket csatolt.

A jogvitában alkalmazandó hazai jogszabályok és [azok] tartalma:

[Or. 6. o.]

A Polgári Törvénykönyvről szóló, a szerződéskötésről /2009. december 4./ hatályban lévő 1959. évi IV. tv.:

200. § (1) A szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja.

(2) [S]emmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

209. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

(2) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel, vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

(3) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelenségnek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelenségnek kell tekinteni.

(4) Az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

(5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.

A Ptk. 209/A. § (1) Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

(2) Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

237. § (1) Érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani.

(2) Ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

239/A. § (1) A fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének /részbeni érvénytelenség/ megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek az alkalmazását is kérné.

Az 1996. évi CXII. tv. a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról a szerződéskötés idején /2009. december 4./

203. § [Or. 7. o.]

(4) Fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő, devizahitel nyújtására irányuló, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

(5) A (4) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell

a) devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre,

b) ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződés esetén a vételi jog érvényesítésének módját és következményeit, a vételár megállapításának, az ügyfél értesítésének és a pénzügyi intézmény elszámolásának módját, valamint

azt, hogy biztosítanak-e az ügyfélnek haladékat, mely időszakban az ügyfél értékesítheti az ingatlant, és ha igen, a haladék időtartamát.

2014. évi XXXVIII. törvény a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről

A Kúria 2/2014. számú PJE határozatából származó egyes követelmények érvényre juttatása, valamint a további intézkedések előkészítése érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

1. Általános rendelkezések

1.§ (1) E törvény hatálya a 2004. május 1. napja és az e törvény hatálybalépésének napja között kötött fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki. E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. § (1) bekezdése vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vált.

3. Az árfolyamrés rendezése

3.§ (1) A fogyasztói kölcsönszerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

(2) Az (1) bekezdés szerinti semmis kikötés helyébe – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

4. Az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötések rendezése

4. § (1) Az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés – az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével –, tekintettel arra, hogy az nem felel meg:

a) az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető;

- b) a tételes meghatározás elvének: az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik, vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz; **[Or. 8. o.]**
- c) az objektivitás elvének: az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni;
- d) a ténylegesség és arányosság elvének: az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre illetve díjra;
- e) az átláthatóság elvének: a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására;
- f) a felmondhatóság elvének: a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát vagy
- g) a szimmetria elvének: kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön.

2014. évi XL. törvény a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről

1. Általános rendelkezések

1. § E törvény hatálya a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: 2014. évi XXXVIII. törvény) hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződésekre terjed ki.

16. A szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részleges érvénytelenség) megállapítása iránti perekre vonatkozó szabály alkalmazásának kizárása

37. § (1) E törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását – az érvénytelenség okától függetlenül – a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek – a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának – alkalmazására is kiterjedően kérheti. Ennek hiányában a keresetlevél, illetve a kereset érdemben – eredménytelen hiánypótlási felhívást követően – nem bírálható el. Ha a fél az érvénytelenség vagy a részleges

érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összegszerűen is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 239/A. § (1) bekezdése alapján, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:108. § (2) bekezdése alapján – ha annak e törvényben foglalt feltételei fennállnak – a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indult és folyamatban lévő eljárásokban a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani vagy az eljárásokat meg kell szüntetni. Nincs helye a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának vagy az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn. E szerint kell eljárni a felfüggesztés megszűnését követően folytatott eljárásokban is.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. tv.:

[Or. 9. o.]

33. §. (1) bekezdése szerint a bírósági kollégium az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elemzi a bíróságok gyakorlatát, és véleményt nyilvánít a vitás jogalkalmazási kérdésekben.

Jelenleg: 2011. évi CLXI. tv. a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról

25. § A Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében jogegységi határozatokat hoz, joggyakorlat-elemzést folytat jogerősen befejezett ügyekben, valamint elvi bírósági határozatokat és elvi bírósági döntéseket tesz közzé.

1/2010 (VI. 28.) PK vélemény az érvénytelenség jogkövetkezményeiről

1. A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma a PK 32. állásfoglalását meghaladottnak tekinti.

2. Az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el. Ez az a jogkövetkezmény, amelyet semmisség esetén a bíróságnak hivatalból kell alkalmaznia, illetve amelyre – ha törvény kivételt nem tesz – bárki határidő nélkül hivatkozhat. Megtámadhatóság esetén azonban ez az általános jogkövetkezmény is csak akkor alkalmazható, ha az arra jogosult a szerződést eredményesen megtámadta.

Az érvénytelenség további jogkövetkezményeit (1959. évi IV. törvény 237. §) – mind semmisség, mind megtámadhatóság esetén – a bíróság csak a fél erre irányuló kérelme alapján, az elévülés illetve elbirtoklás korlátai között alkalmazza.

3. Az eredeti állapot helyreállítása csak természetben történhet. Nem minősül az eredeti állapot helyreállításának az, ha valamelyik fél a kapott dologszolgáltatást csak annak pénzbeli egyenértéke megfizetésével tudná visszaszolgáltatni.

4. Az érvénytelen szerződés alapján kölcsönösen teljesített szolgáltatások visszatérítése is csak kölcsönösen és egyidejűleg történhet. Csak az a fél követelheti eredményesen a neki visszajáró szolgáltatást, aki egyben vállalja, hogy maga is visszatéríti a számára teljesített szolgáltatást, és erre képes is.

5. Ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. A szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ha mindkettő alkalmazható lenne, akkor a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza.

6. Ha a szerződéskötés előtt fennállt helyzet visszaállítása – akár eredeti, akár utólagos irreverzibilitás folytán – nem lehetséges vagy nem célszerű, és a szerződés érvényessé sem nyilvánítható, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja, és rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeli megtérítéséről.

7. A bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, nem alkalmazhat azonban olyan megoldást, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.

8. Az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásánál a bíróságnak gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának a fenntartásáról, meg kell akadályoznia bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását.

9. A kamat illetve a használati díj az eredeti állapot helyreállítása körén kívül eső olyan járulékos igények, amelyek a visszatérítendő pénz-, illetve dologszolgáltatás adott időtartamon keresztül történt birtoklásán és használatán, mint többlettényállási elemek alapulnak.

10. Az egymás egyenértékű szolgáltatásait kölcsönösen használó felek egyike sem kötelezhető a másik javára használati díj illetve kamat megfizetésére, amíg a szerződés érvénytelenségét a bíróság ítélettel meg nem állapítja. **[Or. 10. o.]**

A másik fél szolgáltatását egyoldalúan használó fél - ilyen kérelemre - kamat, illetve használati díj megfizetésére köteles.

A Kúriának az ún. devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló Konzultációs Testülete 2019. június 19-i ülésén többségi álláspontként elfogadott állásfoglalása az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési kikötések érvénytelensége esetén alkalmazandó további jogkövetkezmények körére és tartalmára

Az érvényessé nyilvánítás tartalma

Az érvénytelen kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása során két – dogmatikailag egyaránt alátámasztható – megoldás alkalmazása ajánlható a bíróságok számára.

I. A szerződést a bíróság akként nyilvánítja érvényessé, hogy a kirovó pénznemmé a forint válik, és [az] ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt mértékével egyenlő.

II. A szerződést a bíróság akként nyilvánítja érvényessé, hogy a deviza-forint átváltási árfolyamot maximálja, a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával.

A jogvitában alkalmazandó közösségi jogszabályok és [azok] tartalma:

Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről

1. cikk

Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó, vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

Az Európai Unió Bíróságának esetjoga:

Az Európai Unió Bírósága

- C-26/13. számú ügye
- C-118/17. számú ügye
- C-260/18 számú ügye

Az előterjesztés indokai:

Az alapügyben a jogerős döntést meghozó, előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság szeretné tisztázni a korábbi EUB határozatok tükrében, hogy a szerződés elsődleges tárgyára **[Or. 11. o.]** vonatkozó érvénytelenség esetén milyen törvényes lehetőségek merülhetnek fel az érintett szerződések érvényesség, illetve hatályossá nyilvánítása esetén.

A kérdést előterjesztő Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság az ügyben a fellebbezési eljárásban olyan határozatot hoz, amely ellen rendes jogorvoslatnak helye nincs, így megfelel az EUMSZ 267. cikkében foglalt feltételeknek.

[OMISSIS] [élément de procédure de droit national]

Budapest, 2020. augusztus 28.

[OMISSIS] [signatures]